

Українська інженерно-педагогічна академія

КОНЦЕПЦІЯ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ

В роботі автором проаналізовано існуючі підходи до розгляду «економічної стійкості» функціонування та розвитку підприємства. Запропоновано визначення поняття «економічна стійкість». Виділено автором загрози економічної стійкості підприємств, що дає загальне уявлення про завдання і цілі функціонування підприємства щодо своєчасного і ефективного управлінського процесу. Розглянуто основні принципи управління економічною стійкістю підприємства на основі системно-процесного підходу. Розроблено концепцію управління економічною стійкістю підприємства.

Ключові слова: економічна стійкість, підприємства, стійкість, управління економічною стійкістю.

Вступ

Сучасний стан економіки України, який характеризується складністю та високим рівнем динамічності середовища функціонування промислових підприємств, зумовлює необхідність постійного вдосконалення підходів до управління ними для забезпечення стійкості та протистояння впливу дестабілізуючих чинників. Економічна стійкість для підприємств у сучасних умовах є однією з основних цілей їхньої діяльності та запорукою ефективного функціонування сьогодні та поступального розвитку в майбутньому.

1. Формулювання проблеми

Метою дослідження є формування економічної стійкості підприємств в сучасних умовах господарювання з урахуванням впливу факторів.

2. Вирішення проблеми

Термін «стійкість» в економіку було запозичено із математики та фізики, де він також зазнавав постійних змін (теорії Ляпунова, Пуанкаре, Лагранжа).

«Стойкість підприємства» – це динамічне, комплексне, складне і багатогранне поняття. Залежно від специфіки конкретної системи воно має багато підходів до визначення та охоплює широке коло об'єктів.

Вперше термін «економічна стійкість» було вжито при розгляді проблем обмеженості природних ресурсів, які спровокували виникнення енергетичних криз 1973 та 1979 років. Метою концепції економічної стійкості було забезпечення стабільного розвитку світового господарства на основі економнішого і раціональнішого використання ресурсів. Згодом вона була відображена у теорії економічної безпеки держави – «ecosestate» («economic security of state»).

Можна відокремити чотири основні підходи до розгляду поняття «економічна стійкість», що існують сьогодні в економічній науці (рис. 1).

Перший підхід передбачає застосування терміна «Steady state» (стійкий стан, стан стаціонарної стійкості), який був введений Р. Солоу і відображає умови динамічної рівноваги економічної системи. В. Ячменьова вважає, що «...стійкість у загальному вигляді зумовлена можливостями внутрішніх енергоматеріальних сил елементів організації, які здатні підтримувати її у межах характерної для неї рівноваги і які відповідно дають можливість організації зберігати структуру і виконувати свої функції стійко, надійно у змінних умовах середовища» [1].

Багато науковців звертаються до поняття стійкого стану, рівноваги під час дослідження «економічної стійкості» [1 – 5]. Проте слід зазначити, що термін «стійкість» характеризує процес, пов'язаний із рівновагою, але не є тотожний їй.

Проте сьогодні в Україні багато підприємств працюють зі збитками, але не є банкрутами і продовжують свою діяльність.

Проаналізувавши підходи різних авторів щодо визначення поняття «економічна стійкість» можна сказати, що найраціональнішим поняттям є твердження, що економічна стійкість це стан матеріальних, економічних і

трудових ресурсів підприємства, їх розподіл і використання, які забезпечують розвиток підприємства на основі зростання прибутку і капіталу при збереженні платоспроможності та кредитоспроможності в умовах допустимого рівня ризиків.

Рис. 1. Існуючі підходи до розгляду «економічної стійкості» функціонування та розвитку підприємства

Одним із основних завдань забезпечення економічної стійкості підприємства необхідно вважати виявлення всього спектра реальних загроз і проблем, притаманних управлінському процесу. Саме сьогодні в Україні умови економічної дестабілізації спричиняють до того, що більшість підприємств не можуть на належному рівні забезпечувати свою економічну стійкість, а деякі з них взагалі перебувають на межі банкрутства.

Перелік загроз економічній стійкості підприємств дає загальне уявлення про завдання і цілі функціонування підприємства щодо своєчасного і ефективного управлінського процесу. Особливості кризових ситуацій на підприємствах представлені на рис. 2.

Забезпечення економічної стійкості підприємств передбачає їхню економічну самостійність, яка має виявлятися насамперед у здійсненні

контролю за ефективним використанням власних ресурсів та у можливості найповнішого використання конкурентних переваг підприємства.

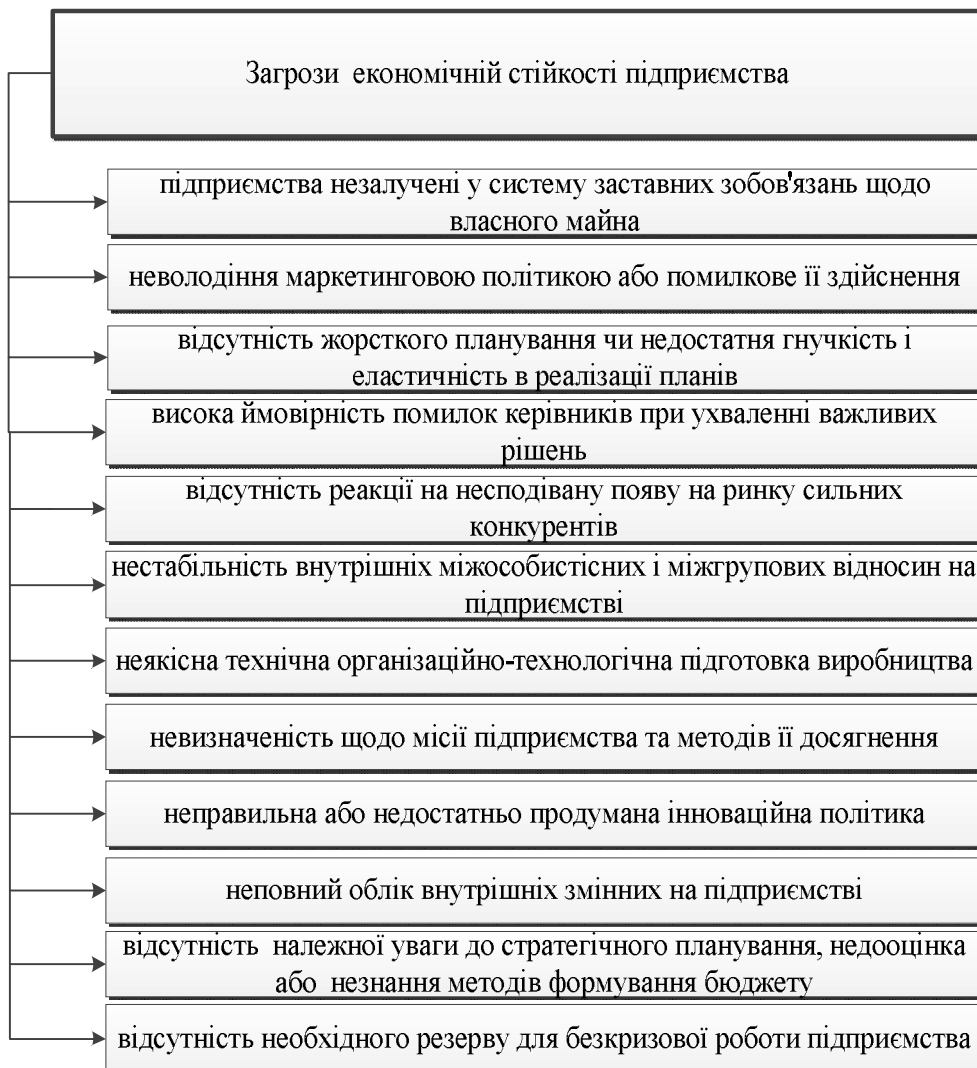

Рис. 2. Загрози економічній стійкості підприємств

Основні принципи управління економічною стійкістю підприємства на основі системно-процесного підходу наведено на рис. 3

Управління економічною стійкістю сприяє підвищенню адаптивності, гнучкості та здатності підприємства до самоорганізації з використанням

результатів аналізу фінансово-економічного стану за рахунок розробки та використання методів управління економічною стійкістю підприємства. Все це є засобами протидії впливу випадкових чинників, які спричиняють втрату економічної стійкості.

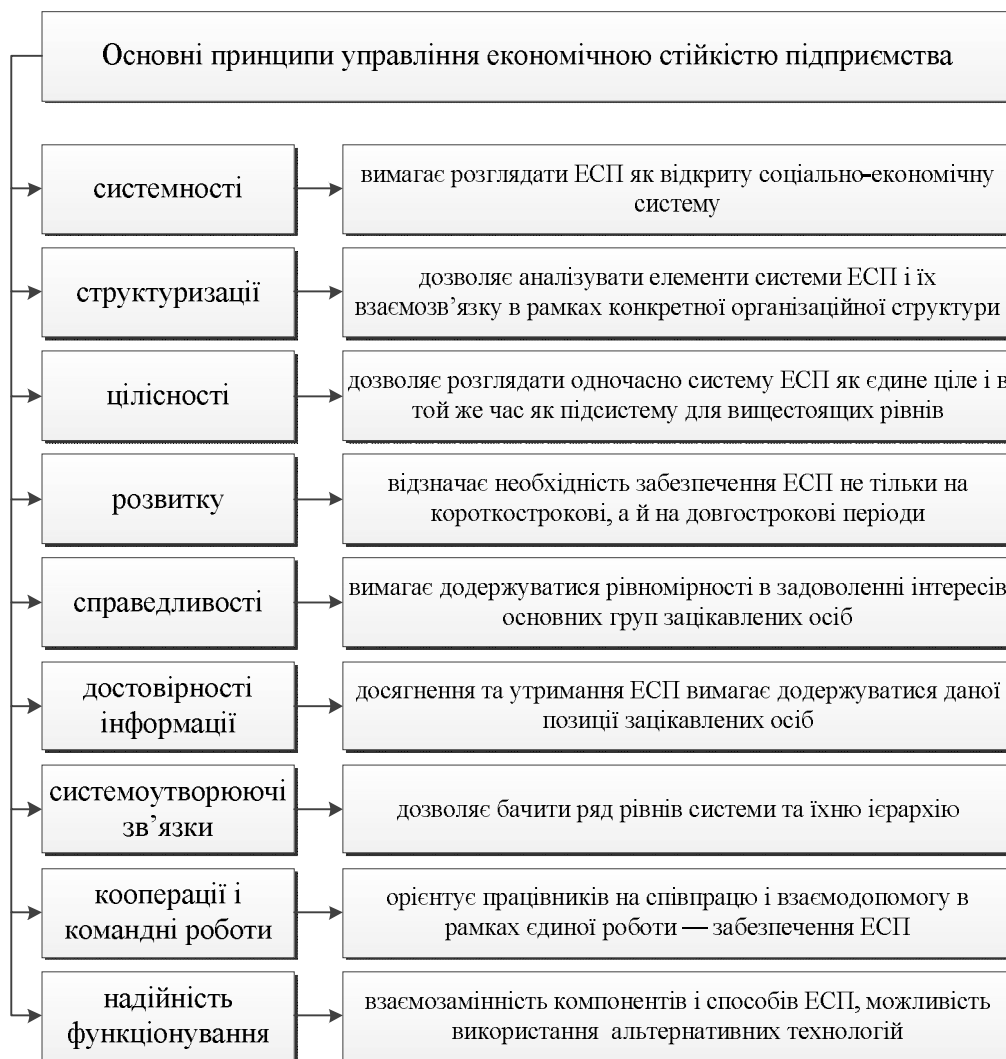

Рис. 3. Основні принципи управління економічною стійкістю підприємства на основі системно-процесного підходу

Концепція управління економічною стійкістю підприємства наведено на рис. 4.

Рис. 4. Концепція управління економічною стійкістю підприємства

Управління економічною стійкістю є витратним, а сам процес управління здійснюється в умовах, що невизначені та динамічно змінюються. Тому для підвищення надійності й обґрунтованості рішень в управлінні економічною стійкістю підприємства необхідно проводити формалізацію

процесів управління економічною стійкістю в основних сферах діяльності підприємства та пошуку найбільш об'єктивних і обґрунтованих варіантів рішень.

Висновок

Тенденції сучасного розвитку підприємств характеризуються несприятливістю умов функціонування, тому важливою особливістю ефективної діяльності підприємств є генерування цілеспрямованих попереджувальних дій, що дозволять зберегти свої позиції та підвищити рівень своєї економічної стійкості.

Можливості підприємства мають використовуватися для пошуку ресурсів в управлінні його економічною стійкістю. Процес використання можливостей поділено на два види: структуризації та аналізу можливостей і формування та використання можливостей.

Література

1. Зозулев, А. Об усилении конкурентных преимуществ предприятия [Текст] / А. Зозулев // Экономика Украины. – 2003. – № 8. – С. 33–38.
2. Анохин, С. Н. Методика моделирования экономической устойчивости промышленных предприятий в современных условиях [Текст] : автореф. дисс. ... канд. экон. наук : 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством» / С. Н. Анохин. – Саратов : Сарат. гос. техн. ун-т, 2000. – 20 с.
3. Гросул, В. А. Соціально-економічна стійкість підприємства: теоретико-методологічні засади та практичний інструментарій [Текст] : моногр. / В. А. Гросул. – Харків : ХДУХТ, 2007. – 303 с.
4. Малий бізнес: стійкість та компенсаторні можливості [Текст] : моногр. / Г. В. Козаченко, А. Е. Воронкова, В. Ю. Медяник, В. В. Назаров. – К. : Лібра, 2003. – 328 с.
5. Тридід, О. М. Організаційно-економічний механізм розвитку підприємства [Текст] : моногр. / О. М. Тридід. – Харків : ХДЕУ, 2008. – 364 с.

Надійшла до редакції 11.09.2014, розглянута на редколегії 19.09.2014

Рецензент: д-р екон. наук, проф., завідувач кафедри економіки та організації діяльності суб'єктів господарювання **В. В. Прохорова**, Українська інженерно-педагогічна академія, Харків.

КОНЦЕПЦИЯ УПРАВЛЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ УСТОЙЧИВОСТЬЮ ПРЕДПРИЯТИЯ

В. И. Чобиток

В работе автором проанализированы существующие подходы к рассмотрению «экономической устойчивости» функционирования и развития предприятия. Предложено определение понятия «экономическая устойчивость». Автором выделены угрозы экономической устойчивости предприятий, которые дают общее представление о задачах и целях функционирования предприятия по своевременному и эффективному управленческому процессу. Рассмотрены основные принципы управления экономической устойчивостью предприятия на основе системно-процессного подхода. Разработана концепция управления экономической устойчивостью предприятия.

Ключевые слова: экономическая устойчивость, предприятия, устойчивость, управление экономической устойчивостью.

CONCEPT OF MANAGEMENT ECONOMIC STABILITY OF THE ENTERPRISE

V. I. Chobitok

In work as the author the existing approaches to consideration of "economic stability" of functioning and development of the enterprise are analysed. Definition of the concept "economic stability" is offered. It is allocated by the author of threat of economic stability of the enterprises which adumbrate about tasks and the purposes of functioning of the enterprise for timely and effective administrative process. The basic principles of management of economic stability of the enterprise on the basis of system and process approach are considered. The concept of management of economic stability of the enterprise is developed.

Keywords: economic stability, enterprises, stability, management of economic stability.

Чобіток Вікторія Іванівна – канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри економіки та організації діяльності суб'єктів господарювання, Українська інженерно-педагогічна академія, м. Харків, Україна, e-mail: vika_chobitik@mail.ru.